

[Schovelin.]

De følgende Aar holder dette sig; det stiger endogsaa i det glimrende Aar 1923—24 ved fortsatte Besparelser paa Driftsudgifterne til 8¾ Mill. Kr. og holdt sig derefter i de følgende Aar nede mellem 5 og 6 Mill. Kr. Først da Automobilkonkurrencen sætter ind, 1925—26, faar vi et, højst beskedent, Driftsunderskud paa 346 000 Kr. Men saa begynder, hvad man kalder den Friis-Skotte'ske Æra. Afskrivningsprocenten sættes op til det dobbelte, i Stedet for 5—6 Mill. Kr. bliver Afskrivningen 9—10 Mill. Kr., og der indføres en Forrentningspost; ganske vist sker der, som De husker, en meget betydelig Nedskrivning af Kapitalværdien under Hensyn til de mange urentable Baner, som Statsbanerne ganske naturligt maatte drive, men man er øjensynlig i saa Henseende ikke kommet langt nok ned, naar Forrentningen alligevel er et saa exorbitant Beløb som op mod 20 Mill. Kr. Dette forandrer hele Billedet, saaledes at det regnskabsmæssige Overskud, som i 1922—23 og 1923—24 var henholdsvis 1 Mill. Kr. og 3,3 Mill. Kr., nu gaar ned til et driftsmæssigt Underskud paa 29 Mill. Kr.; og det skønt altsaa det virkelige, faktiske Underskud kun er ganske lille, paa 346 000 Kr. Jeg tror, det rørte alle de Partier, der ligger til højre for Socialdemokratiet, da en Socialdemokrat frejdigt bekendte sig til den Lære, at Statsbanerne var en Forretning som alle andre og skulde drives som en privat Forretning, og som Følge deraf var ogsaa Regnskabet stillet op med en saadan privat Forretnings Fordringer for Øje. Denne Antisocialisme duperede vistnok os alle sammen lidt for meget. Man sagde: Gud, lad den Mand faa sin Villie, han er en herlig Antisocialist. Men han gik aabenbart for vidt. Selv om det altid er rigtigt at skrive af, er der særdeles meget, der taler for ikke at betynde dette Budget med den store Forrentningsudgift, thi det nytter ikke noget: hvordan man end vender og drejer Sagen, er Statsbanerne noget andet end en almindelig privat Forretning. De skal tage en Mængde Samfundshensyn af social og økonomisk Art, Hensyn til Publikums Bekvemmelighed, Postbefordring o. s. v., som en privat Mand, der skal drive sin Forretning udelukkende med Overskud for Øje, vilde bryde sig Pokker om. Statsbanerne maa ifølge Sagens Natur bestyres bureaukratisk — jeg mener altsaa ikke bureaukratisk i slet Forstand, men jeg mener, at de maa drives paa en anden Maade. Selv en privat Forret-

ning drives gennem sine Funktionærer, men naar der er Tale om Statsfunktionærer, tages der ganske anderledes Hensyn, og der er ogsaa andre Lønningsforhold. Det er alt sammen rimeligt og alt sammen noget, man ikke kan undslaa sig for, men derigennem ligger Forholdet saaledes, at man maa sige, at Statsbanerne ikke er en Forretning, som man uden videre kan sammenligne med en privat Forretning. Og selv om man nu vilde gennemføre Sammenligningen, vilde dog intet almindeligt privat Foretagende regne med, at det havde Underskud i et Aar, hvor det faktisk havde et meget betydeligt Driftsoverskud, men ikke saa meget, at det ogsaa kunde forrente Aktiekapitalen. Det vilde man ikke sige, men det er det, man tvinger Statsbanerne til Aar efter Aar at sige. Maa jeg blot endnu nævne for Fuld stændighedens Skyld, at for det løbende Aar 1927—28 — derom har jeg godhedsfuldt faaet Oplysning fra Statsbanerne — stiller det sig for de 11 Maaned, altsaa til ultimo Februar 1928, kalkulatorisk saaledes, at der er en Driftsindtægt af 101,97 Mill. Kr. og en Driftsudgift af 101,69 Mill. Kr., hvilket altsaa giver et Driftsoverskud paa 280 000 Kr. Dette Billede vender man vil forandres i Løbet af Marts Maaned, men saaledes, at vi faar et Regnskabsunderskud, som formodentlig kommer til at ligge paa henimod 30 Mill. Kr. Naar man til Trods herfor har ment — og selvfølgelig efter samvittighedsfuld Prøvelse af alle herhenhørende Forhold — at kunne stille det saaledes op, at man budgetterer et Driftsoverskud paa lidt over 10 Mill. Kr., betyder det, at man ikke alene derigennem har nok til at dække Afskrivningssummen, men at man desuden har en Sum tilovers paa 384 300 Kr. til Dækning af en Del af den ublu Rentefordring, som man altsaa har faaet praktet paa, og dette er i Virkeligheden et bedre Resultat, end f. Eks. de svenske Statsbaner udviser. Man plejer jo at prise de svenske Statsbaner og holde dem op som et lysende Eksempel for de danske. I 1927 var Driftsoverskuddet der 36,1 Mill. Kr., men Renteomkostningerne, som i Sverige er af ganske anderledes reel Karakter, idet der er Tale om et Laan, som ligefrem skal forrentes, var paa 42,3 Mill. Kr., saaledes at der bliver et reelt Underskud paa 6,2 Mill. Kr. Jeg nævner disse Tal for at kaste Lys over de danske Statsbaner. I mange Maader er de danske Statsbaner regnet som et Slags Smertens Barn, men jeg tillader mig at tro, at man i saa Henseende gør dem nogen Uret, og at de Betragtninger, man er inde